

**PRAWNE POJĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ.
DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA WEDŁUG USTAWY O
SWOBODZIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ**

M. Pelekh

*Magister European
Studies (europeistyki)
Katolicki Uniwersytet
Lubelski
Jana Pawła II
m. Lublain Poland*

Podstawy prawne działalności gospodarczej wyznaczone zostały przez zhierarchizowany system źródeł prawa przyjęty w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 2 kwietnia 1997 roku, uzupełniony ustawodawstwem krajowym oraz prawem wspólnotowym². Konstytucja RP w art.20 określiła ustrój gospodarczy Polski, jako społeczną gospodarkę rynkową opartą na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych³. Przepis ten wyznaczył kierunek rozwoju terminu prawnego działalności gospodarczej. Okres ten możemy podzielić na 2 etapy. Pierwszy należy powiązać ze stanem prawnym określonym ustawą z dn. 19 listopada 1999 roku oraz aktualny, zgodny z ustawą z dn. 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej, którego przesłanki powstania zdeterminowała konieczność zharmonizowania prawa działalności gospodarczej z prawem wspólnotowym, związanego z akcesją Polski do europejskich struktur gospodarczych.

Obecnie obowiązująca Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej jest ogólnym i podstawowym aktem (*lex generalis*) określającym zasady i tryb podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej na terytorium Polski⁴. Oprócz prawa krajowego, działalność gospodarcza jest także regulowana przez prawo Unii Europejskiej, a mianowicie przez Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) oraz różne dyrektywy Rady i Parlamentu Europejskiego. Ponadto jest ciągle doprecyzowywana przez orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Rozdział II TFUE mówi o prawie przedsiębiorczości, między innymi o swobodzie przedsiębiorczości w UE (art. 49-55 TFUE).⁵ Jeżeli chodzi o pojęcie swobody przedsiębiorczości na terytorium państw członkowskich, to możemy mówić o spełnieniu trzech przesłanek:

- 1) Samodzielność działalności gospodarczej (bez możliwości podporządkowania), oraz charakter odpłatny;
- 2) Stały charakter działalności;
- 3) Działalność wykonywana transgranicznie (czyli na terytorium innego państwa członkowskiego).⁶

W przepisach traktatów nie znajdziemy definicji pojęcia przedsiębiorczości, natomiast z orzecznictwa (wyrok z 1990)⁷ TSUE wynika że jest to *samodzielne i rzeczywiste wykonywanie działalności gospodarczej za pomocą trwałego urządzenia w innym państwie członkowskim w nieokreślonym czasie*.⁸ Pojęcie przedsiębiorczości w UE doprecyzowane zostało także poprzez

² K. Strzyczkowski, „Prawo Gospodarcze Publiczne”, wyd.5., Warszawa 2009 s. 215.

³ Konstytucja RP.

⁴ Zgodnie z art. 1 Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, Dz.U. z 2013r. poz.672.

⁵ Por. art. 49-55 TFUE

⁶ A. Kuś, „Swobody europejskie” [w:] A, Kuś (red.), „Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony”, Lublin 2010, s.354.

⁷ C-213/89 Factortame

⁸ P. Wojtasik, „Swoboda przedsiębiorczości” [w:] A, Kuś (red.), „Prawo materialne Unii Europejskiej w zarysie”, Lublin 2011, s.162.

wprowadzenie jego definicji w dyrektywie usługowej⁹. Przedsiębiorczość rozumiana jest, jako rzeczywiste prowadzenie działalności gospodarczej zgodnie z art. 49 TFUE musi być wykonywana przez czas nieokreślony, przy wykorzystaniu stałej infrastruktury, za pomocą której działalność świadczenia usług jest rzeczywiście prowadzona.¹⁰ Dyrektywa ta ustanowiła ogólne ramy prawne dla usług świadczonych za wynagrodzeniem (z wyjątkiem sektorów wyłączonych) przy jednoczesnym uwzględnieniu specyficznego charakteru niektórych działalności i zawodów.

Termin działalność gospodarcza jest bardzo szeroki, w swoim rozumieniu, a zarazem niezwykle trafnym określeniem dotyczącym aktywności podmiotów prawnych w sferze stosunków gospodarczych¹¹. W świetle Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej z dn. 2 lipca 2004 roku, działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność:

- 1) Wytwórcza,
- 2) Budowlana,
- 3) Handlowa,
- 4) Usługowa,
- 5) Poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania kopalin ze złóż, jak również
- 6) Działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Należy tutaj również wskazać, iż zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa każda działalność gospodarcza musi posiadać charakter celowy, a konkretnie zarobkowy. Zamiar osiągnięcia zysku nie dotyczy wyłącznie zysku podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą, ale również zamiaru osiągnięcia zysku dla podmiotów trzecich, czy też realizację celów statutowych. W związku z powyższym zamiar zarobkowy wyznacza gospodarczy charakter określonej przedmiotowo przez Ustawę z dn. 2 lipca 2004 roku, działalności gospodarczej. Jednakże brak zamiaru osiągnięcia zysku jako pierwszorzędnego celu, określonej działalności nie wyłącza możliwości jej zakwalifikowania jako działalności gospodarczej na podstawie innych przepisów prawnych – fundacje, stowarzyszenia, których celem jest realizacja celów statutowych¹², np. dobroczynnych, zaś ta musi uzupełniać (akcesoryjnie) cel zarobkowy. Zauważyć należy, że niektórymi przedstawicielami doktryny prawniczej, że „kryterium intencjonalnego ukierunkowania na zysk nie jest adekwatne od obecnych warunków. Lepszym mogłoby być kryterium osiąganych przychodów. W istocie działalnością gospodarczą jest każda działalność, która wiąże się z osiągnięciem przychodów”¹³.

Pod pojęciem działalności gospodarczej, kryje się również działalność zawodowa, a więc taka, która obejmuje funkcjonowanie tzw. wolnych zawodów. Należy natomiast odróżnić działalność zawodową od zawodowego występowania we własnym imieniu, które wiąże się z profesjonalnym wykonywaniem działalności, a co za tym idzie podmiot podejmujący działalność gospodarczą powinien charakteryzować się określonym poziomem wiedzy i umiejętności, które związane są z wykonywaną działalnością zarobkową¹⁴. Wskazany charakter prowadzenia działalności gospodarczej determinuje konieczność zastosowania niektórych przepisów prawa cywilnego, czego przykładem może być art. 355 § 2 KC, czy też fakt, iż umowy handlowe mogą być zawierane wyłącznie przez przedsiębiorców.

Drugim elementem podmiotowym działalności gospodarczej, jest prowadzenie jej we własnym imieniu. Rozumieć przez to można, że „odrębny podmiot prawa poprzez swoje

⁹ Dyrektywa 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca usług na rynku wewnętrznym, [Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006](#)

¹⁰ P. Wojtasik, „Swoboda przedsiębiorczości” [w:] A, Kuś (red.), „Prawo materialne Unii Europejskiej w zarysie”, Lublin 2011, s. 163.

¹¹ K. Strzyczkowski, „Prawo Gospodarcze Publiczne”, wyd. 5., Warszawa 2009, s. 216.

¹² A. Kidyba, „Prawo Handlowe”, wyd. 9, s. 747, s. 760, Warszawa 2008.

¹³ tamże, s. 22.

¹⁴ tamże, s. 213.

czynności powoduje, że skutki związane z jego działalnością (prawa i obowiązki) koncentrują się bezpośrednio na jego osobie¹⁵. Czynności te przedsiębiorca może wykonywać w sposób bezpośredni, lub też mogą być one wykonywane przez osoby trzecie na rzecz przedsiębiorcy (np. prokurentów, przedstawicieli ustawowych, pełnomocników), przy jednoczesnym wywołaniu skutków dla niego¹⁶. Przy całej zawilości tematyki, należy podkreślić, iż działalność we własnym imieniu, może być prowadzona zarówno na własny, jak i cudzy rachunek. Podsumowując „przedsiębiorcą jest więc komisant prowadzący interesy własnym imieniem, lecz na rzecz i rachunek komitenta”¹⁷.

Ostatnimi cechami związanymi z prawnym pojęciem działalności gospodarczej jest jej zorganizowany i ciągły charakter. Poprzez pierwszą z cech, tj. zorganizowanie, należy rozumieć poddanie działalności gospodarczej regulacjom prawnym. Porządek prawny ma za zadanie stworzyć warunki do funkcjonowania samoregulujących mechanizmów rynkowych, dzięki którym możliwe jest podjęcie i prowadzenie działalności gospodarczej. I tak podmiot podejmujący działalność gospodarczą zobowiązany jest do spełnienia określonych prawem wymogów, poczym otrzymuje możliwość jej prowadzenia w określonych przepisami prawa formach organizacyjno-prawnych. Jako podstawowe wymogi ciążące na podmiocie podejmującym działalność gospodarczą można wskazać w zależności od formy jej prowadzenia:

- 1) Dokonanie wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym, lub
- 2) Dokonanie wpisu w Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej¹⁸.

Pierwszy z rejestrów prowadzonym jest przez właściwy terytorialnie dla przedsiębiorcy Sąd Rejonowy, drugi zaś prowadzony jest przez właściwy terytorialnie samorządowy organ władzy wykonawczej, tj. Wójta Gminy, Prezydenta lub Burmistrza Miasta¹⁹. Krajowy Rejestr Sądowy składa się z trzech części:

- 1) Przedsiębiorców,
- 2) Podmiotów niebędących przedsiębiorcami,
- 3) Dłużników niewypłacalnych.

Z uwagi na temat opracowania interesują nas wyłącznie dwa pierwsze z nich. I tak do rejestru przedsiębiorców wpisywane są następujące podmioty:

- 1) Spółki prawa handlowego - osobowe (np. Jawna) i kapitałowe (np. Sp. Z o.o.), czy też
- 2) Przedsiębiorstwa Państwowe, lub
- 3) Jednostki badawczo-rozwojowe, itd .

Do drugiego rejestru wpisywane są przykładowo:

- 1) Fundacje,
- 2) Stowarzyszenia,
- 3) Zrzeszenia , itd.

Do Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej wpisywane są natomiast osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Dokonując wpisu w KRS lub Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej, podmiot dokonujący powyższej czynności jest zobowiązany do wskazania numeru, bądź numerów, Klasyfikacji Działalności Gospodarczej, do których wykonywania będzie uprawniony w świetle obowiązujących przepisów prawa²⁰.

Ostatnią cechą o charakterze pozytywnym, tj. taką która determinuje podjęcie i prowadzenie działalności gospodarczej , jest jej ciągłość. Ciągłość rozumiana jako nie ograniczanie się do

¹⁵ tamże

¹⁶ tamże

¹⁷ tamże

¹⁸ Por. K. Strzyczkowski, „Prawo Gospodarcze Publiczne”, wyd.5. , Warszawa 2009 s. 219.

¹⁹ Por. A. Kidyba, „Prawo Handlowe”, wyd.9, Warszawa 2008, s.68 - 84.

²⁰ Por. C.Kosikowski, „Publiczne Prawo Gospodarcze Polski i Unii Europejskiej”, Warszawa 2007s.219-221.

okazjonalnego wykonywania czynności zarobkowych o jednorazowym charakterze, lecz podejmowanie ich w dłuższym czasie. Charakter ciągły działalności zostaje również utrzymany w przypadku wykonywania działalności o charakterze sezonowym. Powyższe ujęcie przedstawione jest w oparciu o art. 2 Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej z 2 lipca 2004 roku, jednak nie oznacza to wcale, że na gruncie innych dziedzin prawa, np. przepisów Ustawy Ordynacja Podatkowa, jednorazowe wykonanie czynności zarobkowej nie zostanie potraktowane jako działalność gospodarcza²¹.

Opisane powyżej cechy mają charakter pozytywny i stanowią, po ich spełnieniu, o uznaniu podejmowanych czynności działalność gospodarczą w rozumieniu Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Jednak wskazana powyżej Ustawa, wskazuje również jakiego rodzaju czynności nie możemy uznać za działalność gospodarczą i które to będą podlegały unormowaniom w oparciu o inne przepisy prawa. Za takie, zgodnie z art. 3 Ustawy możemy uznać:

- 1) Uprawy rolne,
- 2) Chów i hodowla zwierząt,
- 3) Ogrodnictwo,
- 4) Warzywnictwo,
- 5) Leśnictwo,
- 6) Rybactwo śródlądowe, jak również
- 7) wynajmowania przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów oraz wyrobu wina przez producentów będących rolnikami wyrabiającymi mniej niż 100 hektolitrow wina w ciągu roku gospodarczego²².

Zakres wyłączeń regulacji Ustawy jest niewielki, co wskazuje, iż ustawodawca chciał poddać reglamentacji jak najmniejszą ilość płaszczyzn, w ramach których podmioty mogą podejmować aktywność gospodarczą. Powyższy katalog wyłączeń co do zasady ma charakter zamknięty, za jednym wyjątkiem. Wyjątek dotyczy sformułowania „innych usług związanych z pobytem turystów”. Obok powyższego, zgodnie z przedstawicielami doktryny, należy rozważyć wątpliwość uznania za działalność gospodarczą w rozumieniu Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej działalności jednostek samorządu terytorialnego w sferze użyteczności publicznej. Za ich podstawę prawną do działania należy przyjąć ustawę o gospodarce komunalnej, która charakteryzuje działania podejmowane przez jednostki samorządu terytorialnego w tym kontekście za działania w sferze użyteczności publicznej, w stosunku do której nie mają zastosowania przepisy Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej²³.

232

Akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. Nr 200, poz. 1471.
2. Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 2 lipca 2004 r., Dz. U. z 2013r. poz. 672.
3. Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), Dz. Urz. UE 2012 C 326
4. Dyrektywa 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca usług na rynku wewnętrznym, Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006
5. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 1990 Królowa przeciw Minister Transportu, ex parte: Factortame Ltd i inni, C-213/89 Factortame

²¹ Por. K. Strzyckowski, „Prawo Gospodarze Publiczne”, wyd. 5., Warszawa 2009, s. 220.

²² Art. 3 Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, Dz. U. z 2013r. poz. 672.

²³ Por. K. Strzyckowski, „Prawo Gospodarze Publiczne”, wyd. 5., Warszawa 2009, s. 220-221.

Bibliografia:

1. Strzyczkowski K., „Prawo Gospodarcze Publiczne”, wyd.5., Warszawa 2009.
2. Kidyba A. „Prawo Handlowe”, wyd.9, Warszawa 2008.
3. Kosikowski C., „Publiczne Prawo Gospodarcze Polski i Unii Europejskiej”, wyd.3, Warszawa 2007.
4. Kuś A., „Swobody europejskie ”[w:] A, Kuś(red.) , „Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony ”, Lublin 2010, s. 331-367.
5. Wojtasik P., „Swoboda przedsiębiorczości”[w:] A, Kuś(red.) , „Prawo materialne Unii Europejskiej w zarysie”, Lublin 2011, s.161-185.